

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Milana Lipovského a JUDr. Igora Burgera v trestnej veci obvineného **D. C. a spol. pre zločin lúpeže spolupáchatel'stvom** podľa § 20, § 188 ods. 1 Tr. zák. a iné prerokoval na verejnom zasadnutí 5. októbra 2011 v Bratislave, dovolania obvinených D. C. a A. D., ktoré podali prostredníctvom obhajcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. januára 2011, sp. zn. 1To 152/2010 a rozhodol

t a k t o :

Podľa § 392 ods. 1 Tr. por. dovolania obvinených D. C. a A. D. **sa z a m i e t a j ú .**

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Malacky z 29. júla 2010, sp. zn. 3T 60/2010, boli obvinení D. C., R. W. a A. D. uznaní za vinných zo zločinu lúpeže spolupáchatel'stvom podľa § 20, § 188 ods. 1 Tr. zák., obvinený D. C. v súbehu s prečinom neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. na skutkovom základe, že

po spoločnej vzájomnej dohode dňa 13. októbra 2006 v čase od 00.30 do 01.40 hod. vo dvore rodinného domu na S. v obci V., fyzicky napadli poškodeného P. K., nar. X., trvale bytom V. tak, že po tom čo P. K. vošiel na dvor rodinného domu, ho obžalovaný D. C. uchopil za bundu a sotil o stenu rodinného domu, vzápätí k nemu pristúpil aj obžalovaný R. W. a A. D. a všetci traja ho spoločne začali udierať, ako aj kopat' do oblasti celého tela, ťahali ho po zemi, vtiahli ho do priestorov rodinného domu, kde v izbe naľavo od vstupných dverí mu prikázali, aby sa vyzliekol, tu opätovne na neho fyzicky zaútočili obžalovaní D. C. a R. W., ktorí ho udierali a kopali do oblasti celého tela, obžalovaný A. D. stál pri dverách izby a tieto držal, aby nikto nevošiel, potom sa obžalovaný D. C. opýtal poškodeného P. K., či má 100 000 Sk a keďže poškodený odpovedal, že nie, tak ho prinútili napísať čestné

prehlásenie s obsahom, že si 12. októbra 2006 od obžalovaného D. C. požičal 85 000 Sk a 13. októbra 2006 do 20.00 hod. vráti svoj dlh vo výške 100 000 Sk, pričom ako záruku do čestného prehlásenia musel uviesť svoje osobné motorové vozidlo zn. Audi A6, evidenčné číslo M.M., následne mu z vreciek nohavíc zobrali finančnú hotovosť vo výške 4 400 Sk (146,05 €), mobilný telefón zn. NOKIA nezisteného typu a IMEI nezistenej hodnoty, pánske náramkové hodinky z bieleho kovu zn. Pacco Rabane nezistenej hodnoty a predtým ako odišli, mu obžalovaný D. C. pohrozil, že ak o tom povie policajtom, alebo keď sa niekomu z nich niečo stane, tak ho zabijú a odišli preč na vozidle poškodeného zn. Audi A6, evidenčné číslo M.M., ktoré v čase skutku malo hodnotu podľa odborného vyjadrenia 5 000 €, čím poškodenému P. K., nar. X., trvale bytom V., spôsobili škodu odcudzením vo výške 1 650€.

Za to boli obvineným uložené nasledovné tresty:

Obvinenému D. C. podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona, § 42 ods. 1, § 38 ods. 4, § 37 písm. h/, písm. m/ Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere šesť rokov a jeden deň.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Trestného zákona bol obvinený na výkon uloženého trestu zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Zároveň bol zrušený výrok o treste Trestného rozkazu Okresného súdu Bratislava V, sp. zn. 2T 103/2007, z 27. júna 2007 a všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Obžalovaným R. W. a A. D. boli podľa § 188 ods. 1, § 38 ods. 2 Trestného zákona uložené tresty odňatia slobody vo výmere tri roky a obaja boli pre výkon týchto trestov podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Trestného zákona zaradení do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 287 ods.1 Trestného poriadku bola obvineným C., W. a D. uložená povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť poškodenému P. K. škodu vo výške 146,05 €, pričom poškodený bol podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku so zvyškom uplatneného nároku na náhradu škody odkázaný na občianske súdne konanie.

Na podklade odvolania okresného prokurátora a obvinených D. C., R. W. a A. D. proti prvostupňovému rozsudku, Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 26. januára 2011, sp. zn. 1To 152/2010, rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok ohľadne obvineného D. C. vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a na podklade § 322 ods. 3 Trestného poriadku mu podľa § 188 ods. 1, § 37 písm. h/, § 38 ods. 4, ods. 7, § 42 ods. 1 Trestného zákona uložil súhrnný trest odňatia slobody v trvaní šesť rokov a štyri mesiace.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Trestného zákona obvineného C. na výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Zároveň zrušil výrok o treste rozsudku Okresného súdu Bratislava III z 24. júna 2009, sp. zn. 1T 60/2008, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 2. septembra 2009, sp. zn. 1To 187/2009, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu ku ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Krajský súd tiež tým istým rozsudkom postupom podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolania obvinených R. W. a A. D..

Proti vyššie označenému rozsudku Krajského súdu v Bratislave podali dovolanie, prostredníctvom splnomocnených obhajcov, obvinení A. D. a D. C..

Obvinení A. D. a D. C. podali dovolanie z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. g/ Trestného poriadku a obvinený D. navyše aj z dôvodu uvedeného v písm. c/ § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Vo vzťahu k písm. c/, § 371 ods. 1 Trestného poriadku v písomných dôvodoch podaného dovolania obvinený A. D. uviedol, že napriek tomu, že bol ako možný páchatel stotožnený a identifikovaný najneskôr 7. decembra 2006, od ktorého dátumu bol pre orgány činné v trestnom konaní známy, obvinenie mu bolo vznesené až 21. augusta 2008, teda skoro po viac ako roku a pol. V tomto období došlo k vykonaniu rozhodujúcej časti dokazovania a pretože obvinený nemal možnosť vykonávať svoje práva, ktoré trestný poriadok priznáva osobe v procesnom postavení obvineného, došlo k skráteniu jeho práva na obhajobu. Osobitne v tejto súvislosti poukázal na znalecké posudky ZP 131206

a ZP 221007, ktoré boli v konaní použité ako dôkaz, pričom následkom porušenia ustanovenia § 206 ods. 1 Trestného poriadku bolo porušenie ďalších ustanovení Trestného poriadku súvisiacich so znaleckým dokazovaním, a to § 142 ods. 3, § 179 ods. 1, 186 ods. 1, § 34 ods. 1 Trestného poriadku.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa písm. g/, § 371 ods. 1 Trestného poriadku obaja obvinení zhodne uviedli, že znalecká organizácia KEÚ PZ SR, ktorá vypracovávala oba vyššie spomínané znalecké posudky je organizačnou súčasťou tej istej štátom zriadenej inštitúcie - Policajného zboru Slovenskej republiky, ktorého súčasťou je aj zadávateľ pre vypracovanie posudkov OR PZ SR Bratislava – okolie a preto KEÚ PZ SR bol povinný vzhľadom na pomer, ktorý má k zadávateľovi oznámiť, že je z podania znaleckých posudkov vylúčený. Vyslovil presvedčenie, že boli porušené ustanovenia § 144 ods. 1 Trestného poriadku, § 11 ods. 4 zák. č. 382/2004 Z.z. ZoZTP, preto oba znalecké posudky boli zadovážené nezákonným spôsobom a nie je možné ich použiť v trestnom konaní vedenom proti obvinenému.

Ďalšou dovolacou námietkou obvineného D. bolo nezákonné vykonanie domovej prehliadky. V tejto súvislosti poukázal na porušenie ustanovenia § 104 ods. 1 Trestného poriadku, pretože svedkyňa M. U., u ktorej bola prehliadka vykonávaná, nebola pred samotným úkonom prehliadky vyzvaná, aby dobrovoľne vydala veci, ktoré majú byť v rámci prehliadky zabezpečené.

S poukazom na tieto dovolacie dôvody navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací

- podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona v neprospech obvinených v ustanoveniach uvedených v dovolaní,
- podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozsudky okresného i krajského súdu v častiach týkajúcich sa obvinených C. a D. vo výrokoch o vine a treste, vrátil vec Okresnému súdu Malacky, aby ju znovu prejednal a rozhodol a
- aby podľa § 380 ods. 4 Trestného poriadku rozhodol, o ponechaní obvinených na slobode počas nového konania vedeného proti ich osobám.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Malacky vo vyjadrení k podaným dovolaniám z 24. júna 2011 (č.l. 481 – 485) navrhla dovolania oboch obvinených odmietnuť postupom podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku. Uviedla, že policajt postupoval správne, keď na základe trestného oznámenia poškodeného vydal uznesenie podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku a začal trestné stíhanie vo veci. Samotná výpoveď poškodeného bez ďalších podporných dôkazov však nepostačovala na postup podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku. Dôkazy verifikujúce tvrdenia poškodeného bolo možné zadovážiť vykonaním domovej prehliadky a znaleckým dokazovaním. Na základe týchto dôkazov bolo možné pripísať hodnovernosť výpovedi poškodeného a bol na mieste postup podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku.

Pochybnosti o nezáujatosti KEÚ PZ SR pri vypracúvaní znaleckých posudkov sú vylúčené, ústav je v posudzovaní odborných otázok nezávislý a riadi sa len zásadami svojej odbornosti.

Vykonanie domovej prehliadky taktiež považuje za zákonné. Predchádzajúca výzva v zmysle § 104 ods. 1 sa nevyžaduje, ak tomu bráni závažná prekážka a vec neznesie odklad, alebo by predchádzajúca výzva bola zjavne neúspešná. V posudzovanom prípade predmetom domovej prehliadky bolo zaistenie biologických stôp z dlážky a koberca, a preto dobrovoľné vydanie veci bolo vlastne nemožné.

Na podklade podaných dovolaní Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1 Tr. por.), bolo podané osobou oprávnenou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonnej lehote a mieste, kde tento mimoriadny opravný prostriedok možno podať.

Dovolací súd na verejnom zasadnutí preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorým dovolateľ podal dovolanie ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, so zameraním na dôvody dovolania podľa § 371 a § 374 Tr. por., ktoré sú uvedené v dovolaní.

Podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku ak je na podklade trestného oznámenia alebo zistených skutočností po začatí trestného stíhania dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin

spáchala určitá osoba, policajt bez meškania vydá uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré ihneď oznámi....

Z dikcie vyššie citovaného ustanovenia Trestného poriadku je zrejmé, že pre vznesenie obvinenia konkrétnej osobe nestačí, aby zistené skutočnosti nasvedčovali záveru, že bol spáchaný trestný čin, ale je potrebné, aby sa odôvodnil aj záver, že trestný čin spáchala určitá osoba.

Zistenými skutočnosťami, ktoré odôvodňujú záver, že trestný čin spáchala konkrétna osoba, sa rozumejú skutočnosti zistené z trestného oznámenia a ak tieto pre takýto záver nepostačujú, aj skutočnosti zistené z úkonov vykonaných po začatí trestného stíhania.

V posudzovanej veci preto vyšetrovateľ postupoval v súlade so zákonom, keď na základe trestného oznámenia a výpovede poškodeného P. K. uznesením z 13. októbra 2006 začal trestné stíhanie a zároveň začal vykonávať aj úkony po začatí trestného stíhania, ktoré by boli spôsobilé verifikovať tvrdenia poškodeného o spáchaní trestného činu voči konkrétnym osobám a až na základe týchto dôkazov potom pristúpil k vydaniu uznesenia o vznesení obvinenia konkrétnej osobe.

Vznesenie obvinenia je procesný úkon, ktorým sa vymedzuje začatie trestného stíhania voči konkrétnej osobe za konkrétny skutok, ktorý je trestným činom a tiež určuje procesné postavenie osoby, voči ktorej bolo obvinenie vznesené ako obvineného. Až od okamihu vznesenia obvinenia je možné voči tejto osobe používať prostriedky, ktoré poskytuje Trestný poriadok (napr. zadržanie, vyšetrovanie duševného stavu a pod.), ale tiež táto osoba môže uplatňovať práva, ktoré jej vyplývajú z procesného postavenia obvineného.

Obvinený D. po tom ako mu bolo vznesené obvinenie mohol uplatňovať práva, ktoré mu prislúchajú z procesného postavenia obvineného, teda namietat' aj skutočnosti uvádzané v dovolaní, v konkrétnom prípade porušenie ustanovenia § 206 ods. 1 Trestného poriadku. Mohol žiadať opakovať vykonanie dôkazov – výsluchy svedkov, namietat' znalecké dokazovanie, zákonnosť vykonania domovej prehliadky a pod., no neurobil tak ani pri oboznamovaní s výsledkami vyšetrovania, tohto úkonu sa dokonca vôbec nezúčastnil, ani na hlavnom pojednávaní a ani v rámci odvolacieho konania.

K dovolacej námietke oboch obvinených, že znalecké dokazovanie vo veci vykonávala znalecká inštitúcia KEÚ PZ SR, ktorá je organizačnou súčasťou tej istej štátom zriadenej inštitúcie - Policajného zboru Slovenskej republiky, ktorého súčasťou je aj zadávateľ pre vypracovanie posudkov OR PZ SR Bratislava – okolie, a preto KEÚ PZ SR bol povinný vzhľadom na pomer, ktorý má k zadávateľovi oznámiť, že je zaujatý, je potrebné uviesť, že Kriminálny a expertízny ústav Policajného zboru Slovenskej republiky („ústav“) bol zriadený v roku 1991 nariadením ministra vnútra č. 4/1991 ako organizácia na zabezpečenie kriminalisticko-technickej a expertíznej činnosti pre potreby Policajného zboru Slovenskej republiky, orgánov činných v trestnom konaní a súdov, ako aj na zabezpečenie vedecko-technického rozvoja v tejto oblasti.

KEÚ je na základe rozhodnutia Ministerstva spravodlivosti č. 1200/5 zo 6. júna 2006 zapísaný v zozname znaleckých inštitúcií znalcov, tlmočníkov a prekladateľov vedenom na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky ako znalecký ústav pôsobiaci v odbore č. 490000 Kriminalistika pod registračným číslom 900013.

KEÚ skúma stopy a vzorky z miesta činu alebo vzorky inak s trestným činom súvisiace, ktoré sú na skúmanie predložené hlavne orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi.

Expert ústavu spracúvajú svoje zistenia a závery písomne hlavne formou znaleckého posudku alebo odborného vyjadrenia.

Podľa Organizačného poriadku Ministerstva vnútra Slovenskej republiky je expert v odborných otázkach nezávislý a pri hodnotení dôkazov a súvislostí sa riadi zásadami svojej odbornosti.

Pribratý znalec je povinný vykonávať znaleckú funkciu riadne a včas predložiť znalecký posudok. Je tiež povinný oznámiť skutočnosti, pre ktoré by mohol byť vylúčený ako znalec. Dôvody na vylúčenie znalca môže uviesť aj obvinený.

Z vykonávania úkonov trestného konania môžu byť vylúčené zákonom určené osoby, pri ktorých možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti pre ich pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi,

splnomocnencovi alebo pre ich pomer k inému orgánu činnému v konaní. Dôvody vylúčenia sa viažu vždy na konkrétnu osobu, konkrétneho znalca.

Námietku zaujatosti je strana povinná vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia.

Obvinení C. a D. namietali zákonnosť znaleckého dokazovania až v rámci dovolacieho konania, hoci o nimi tvrdenej skutočnosti, pre ktorú mal KEÚ oznámiť svoju zaujatosť pre pomer k zadávateľovi posudkov vedeli v priebehu celého konania, teda námietku zaujatosti voči znalcom nevzniesli bez meškania. Okrem toho však samotná skutočnosť, že znalecká organizácia je organizačnou štruktúrou PZ SR tak, ako aj zadávateľ posudkov, nepostačuje na to, aby objektívne vzbudila pochybnosti o nezaujatosti ústavu pri podávaní posudkov. Existencia vzťahu, resp. pomeru ústavu k zadávateľovi musí mať taký charakter a intenzitu, že by vo verejnosti mohli vzniknúť pochybnosti o nezaujatosti ústavu, práve pre tento vzťah. Obvinení však žiadne konkrétne okolnosti v tomto smere neuviedli.

Dovolací súd neakceptoval ani dovolací dôvod uvedený pod písm. g/ § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ktorým obvinený D. namietal nezákonné vykonanie domovej prehliadky spočívajúce v tom, že policajné orgány vykonávajúce prehliadku nevyzvali osobu – M. U., u ktorej bola prehliadka vykonávaná na dobrovoľné vydanie vecí, ktoré mali byť prehliadkou zabezpečené (§ 104 ods. 1 Trestného poriadku).

Je nepochybné, že domovú prehliadku nie je možné zneužívať na neprimerané zásahy do ústavných práv občanov a možno ich použiť len vtedy, ak cieľ, ktorý sa ich vykonaním sleduje nemožno dosiahnuť iným, z hľadiska občianskych práv šetrnejším spôsobom.

Podľa ods. 2 § 104 Trestného poriadku postup podľa ods. 1 (predchádzajúca výzva) sa nevyžaduje, ak tomu bráni závažná prekážka a vec neznesie odklad, alebo ak by predchádzajúca výzva bola zjavne neúspešná.

Striktné dodržiavanie postupu domovej prehliadky upraveného v ustanovení § 104 ods. 1 Trestného poriadku by v ojedinelých prípadoch mohlo viesť k zmareniu účelu prehliadky, preto zákon v odseku 2 povoľuje výnimku, najmä ak by predchádzajúca výzva bola zjavne neúspešná.

Domová prehliadka v posudzovanej veci bola vykonaná na základe príkazu sudcu pre prípravné konanie a vzhľadom na charakter vecí, resp. dôkazov zaistených pri tejto prehliadke, išlo najmä o krvné stery zo stien, krvné škvrny z kobercov a pod. Svedkyňa U., ktorá bola pri prehliadke prítomná a jej priebeh ani zaistenie stôp a dôkazov nenamietala, by tieto len ťažko mohla vydať na základe výzvy.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti v posudzovanej veci neboli dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/ Trestného poriadku preukázané, preto dovolací súd podané dovolania po preskúmaní veci na verejnom zasadnutí zamietol, postupom podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku

P o u č e n i e: Proti rozhodnutiu o dovolaní opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 5. októbra 2011

JUDr. Jana S e r b o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová